

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Türk İslam Bilginleri

Özlem Ulu Kalın¹

Özet: Sosyal Bilgiler dersi Etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimleri kaynaştıran bir ilköğretim dersidir. Sosyal Bilgiler eğitimi sonunda bireylerden üyesi olduğu toplumun kültür, değer ve normlarını öğrenerek o toplumun aktif bir üyesi haline gelmesi beklenir. Bu durum bireyin yaşadığı coğrafyanın özelliklerini ve kendi öz tarihini bilmesiyle gerçekteşir. Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı dikkate alınarak hazırlanan Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitaplarında bilim dünyasına katkı sağlayan Türk-İslam bilginlerine yer verilme biçimlerini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için 2005 ve 2018 yılları sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına göre hazırlanan Sosyal Bilgiler 7. Sınıf ders kitapları doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışma sonucunda ders kitaplarında genelleme yapılmadan farklı ve az sayıda Türk-İslam bilginine yer verildiği, verilen bilginlerin dönem, çalışma alanı, ortaya koyduğu ürün gibi herhangi bir kategori yapılmadan tanıtılmaya çalışıldığı saptanmıştır. Kendi kültürünü ve atalarını çok iyi bilip geleceğe ışık tutacak nesiller yetiştirebilmek adına Türk-İslam bilginlerine dair sosyal bilgiler ders kitaplarında daha çok ve daha detaylı bilgi verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Türk-İslam Bilginleri, Ders Kitabı

DOI: 10.29329/mjer.2018.172.17

Turkish-Islamic Scholars in Social Sciences Course Books

Social Sciences is a primary education lesson, which integrates social sciences for the purpose of improving human relations and citizenship competencies of students and raising effective and productive individuals. When Social Sciences education ends, it is expected that individuals become an active member of the society to which they are members by learning the culture, values and norms of it. This situation happens when the individual knows his own history and the characteristics of the geography in which s/he lives. The purpose of the present study is to determine the rates of including the Turkish-Islamic scholars, who had contributed to the science world, in 7th Grade Course Books. For the purpose of achieving this, 4 Social Sciences 7th Grade course books, which were prepared according to the Social Sciences Curriculum that was accepted in 2005 and 2018, were analyzed with Document Analysis Method. It was determined that 19 Turkish-Islamic scholars were included in the first course book examined in the study, 6 in the second course book, 7 in the third course book, and 9 in the fourth course book. The fact that there are some different and few Turkish-Islamic Scholars in the course books without any generalizations, and the information given on these scholars was given without providing any category such as period, field of study and product it yielded are some of the results of the present study. It is recommended to give more and more detailed information in Turkish-Islamic scholars in social sciences course

¹ Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Artvin, Türkiye

Eposta: ozlemulu@artvin.edu.tr

books for the purpose of educating future generations who know their own culture and ancestors very well, and to cast light on the future.

Key words: Social Sciences, Turkish-Islamic Scholars, Course Book

GİRİŞ

İlk insan olarak değerlendirilen *becerikli, yetenekli insan* anlamında kullanılan *Homo Habilis*'in günümüze önce yaklaşık 2,4-1,6 milyon yılları arasında yaşadığı kabul edilmektedir. Avcı ve toplayıcı kültürden yerleşik tarım toplumuna adapte olan becerikli ve yetenekli insandan günümüzün kentleşen ve tarım dışı bir tabaka oluşturarak endüstri toplumunu oluşturan modern insanına kadar yaşayan tüm insanlar hayatlarını kolaylaştırabilmek adına yeni araçlar geliştirmişler, merak ve ihtiyaç güdüleriyle icatlar yapmış ve bunların nesiller boyu sürdürülebilirliğini sağlayabilmek adına görsellerden ve yazıdan yararlanmışlardır.

Günümüze kadar ulaşabilen bazı duvar yazılarında veya yazılı eserlerde taşların sivri uçlarıyla başlayan ilk teknolojik ürünlerin nasıl evrildiği ve çağın ihtiyaçlarına göre nasıl şekillendiği kronolojik halde görülebilmektedir.

İnsanoğlunun var oluşundan bu güne kadar geçen zaman dilimi, o döneme ait bilgilerin araştırılması, tasniflenmesi, öğretilmesi ve kaydedilebilmesi adına Tarih Öncesi Çağlar ve Tarih Çağları diye ikiye ayrılmıştır. Bu çağların ayrılmasında ki keskin ayırım yazının icadıdır. Yazının icadı ile birlikte başlayan Tarih Çağları İlkçağ, Ortaçağ, Yeniçağ ve Yakınçağ olarak dönem içerisinde yaşanan önemli olaylar baz alınarak dört bölümde incelenmiştir.

Bahsi geçen dönemlerin her birinde yeni keşifler yapılmış, yeni ürünler icat edilmiş, yeni bilgiler ortaya konmuş, ancak yeryüzünde yaşayan her topluluk aynı keşfi eş zamanlı olarak kullanamamıştır. Bu durumun en can alıcı örneği Ortaçağ Dönemidir.

M.S. 375 yılında Kavimler Göçü ile başlayan Avrupa tarihi başta olmak üzere genel literatürde Karanlık Çağ olarak nitelendirilen Ortaçağ 1453 yılında II. Mehmed'in İstanbul'u fethetmesine kadar devam etmiştir.

Karanlık Çağ olarak nitelendirilen Ortaçağ'da Avrupa Feodalite (Derebeylik) sistemi ile yönetiliyordu. Temel zenginlik ölçüsünün toprak olduğu dönemde Derebey hem toprağın hem de köylünün sahibiydi. Toplum yönetim ve askerlikle uğraşarak gücü ellerinde tutan soylu sayılan aristokrat tabaka, Katolik kilisesinin gücüne paralel olarak rahat bir hayat süren din adamları, ticaret ve sanatla uğraşan şehirli burjuva sınıfı ve hür ve köle olarak ikiye ayrılan köylüler sınıflarından oluşmaktadır.

Ortaçağ tarihi Avrupalılar için gerçekten karanlık bir devir olurken Türk ve Müslüman dünyasında bu durumun tam tersi yaşanmaktadır. M.S. 610 yılında *Oku, yaradan Rabbinin adıyla oku* ayeti ile ilk vahiy gelen Müslümanlar, hem İslam dininin yayılmasında hem de ilim yaymada önemli yapı taşlarını oluşturmuşlardır. Yine Ortaçağ dönemine denk gelen M.S. 1040 yılında tarih sahnesine Büyük Selçuklular çıkar ve Nizam-ül Mülk, Nizamiye Medreseleri adı altında tarihin ilk üniversitelerini Bağdat'ta kurar.

Türk-İslam dünyası için Altın Çağ sayılan Ortaçağ'da birçok bilim insanı yetişmiştir. Abdülhamid İbn Türk, Harezmi, Farabi, İbn-i Sina, El-Biruni, El Razi, Uluğ Bey, İbn-i Rüş, İmam Gazali, Ömer Hayyam gibi geleceğe ışık tutacak bilgilerin ilk kaşifleri bunlardan bazılarıdır.

Türkiye'de Türk-İslam bilginlerini konu alan çalışmalara çokça rastlanmasına rağmen (Kesici ve Yıldız, 2014; Altun, 2017; Acar, 2018; Başkan Takaoğlu, 2018; Elmas ve Yılmaz, 2018; Kar, 2018; Yıldırım ve Kılıç, 2018), yapılan bazı çalışmalar, ülkemizde okutulan ders kitaplarının ne yazık ki Türk-İslam bilginlerinin tanıtılması konusunda yetersiz kaldığını göstermektedir (İmamoğlu ve Çeken, 2011; Laçın Şimşek, 2011; İdin ve Yalaki, 2016; Köroğlu ve Köroğlu, 2016; Topçu ve Karatekin, 2017).

Cumhuriyetin ilk yıllarından 2000'li yıllardaki yapılandırmacı yaklaşıma geçişe kadar öğretim sürecinde bireyi göz ardı eden pozitivist bilim algısıyla geleneksel eğitim anlayışı egemen olmuş, bilim eğitimini doğrudan esas alan fen eğitiminde ve diğer tüm derslerde mevcudiyetini sürdürmüştür. 2005 yılında çağdaş eğitim görüşleri doğrultusunda öğretim programlarını iyileştirme çalışmalarıyla birlikte bilim tarihi eğitiminin önemi anlaşılmış ve hazırlanan yeni öğretim programlarında fen bilgisi dersinin yanında sosyal bilgiler dersinin genel amaçları arasında da yer almıştır (Laçın Şimşek ve Şimşek, 2010).

Sosyal Bilgiler dersi *Etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimlere kaynaştıran bir ilköğretim dersi* (MEB, 2018). Sosyal Bilgiler eğitimi sonunda bireylerden üyesi olduğu toplumun kültür, değer ve normlarını öğrenerek o toplumun aktif bir üyesi haline gelmesi beklenir (Koçoğlu, 2013). Bu durum bireyin yaşadığı coğrafyanın özelliklerini ve kendi öz tarihini bilmesiyle gerçekleşir.

Tarih öğretimi yapılırken kronoloji ve süreklilik kavramları büyük önem taşır. Kronoloji kavramı öğrencilerde zaman algısını geliştirirken; süreklilik kavramı ise geçmişle bugünün bir bütün olduğunu, geçmişte keşfedilen, üretilen nesnelere, bilgilerin sürekliliğin olduğunu ve geliştirilerek günümüze geldiğini kavrar.

Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Tarih dersi 4. sınıftan itibaren verilmeye başlanmıştır. Dönemin özelliklerine göre belirlenen tarih konuları 1924 yılında geliştirilen Müfredat Programında 3, 4 ve 5. sınıfta Tarih, 1936 ve 1948 yılları Müfredat Programlarında 4 ve 5. sınıf için

Tarih, 1962 yılında 4 ve 5. sınıfta Toplum ve Ülke İncelemeleri, 1968 Öğretim Programında 4 ve 5. sınıfta Sosyal Bilgiler, 1970 ortaokul müfredat programında 1, 2 ve 3. sınıflar için Sosyal Bilgiler, 1974 ve 1975 Müfredat Programlarında ilkokul 4 ve 5. sınıf ile ortaokul 1, 2 ve 3. sınıf için sosyal bilgiler, 1985 ortaokul müfredat programı için 6, 7 ve 8. sınıf için Milli Tarih, 1997 ve 2005 İlköğretim Programlarında 4, 5, 6 ve 7. sınıfta Sosyal Bilgiler ders isimleriyle öğretim programlarında yerlerini almıştır (Çatak, 2015). İlk başta saf ve yoğun bilgi aktarımı olarak geliştirilen programlar 1950'li yıllardan itibaren beceri geliştirici hale dönüşmeye başlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarında 4-7. sınıf düzeyinde tüm derslerde kazandırılması planlanan 9 becerinin yanında (Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi) Sosyal bilgilere özgü 5 beceri (gözlem, mekanı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım ve empati) de yer almaktadır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler dersi geçmişle bugünü harmanlayarak etkili yurttaş yetiştirmeyi amaçlayan bir ders olduğuna göre, Türklerin ve Müslümanların tarih süreçlerinde ses getiren, Dünyaya ışık saçan şahsiyetlerini, olaylarını, icatlarını öğrencilere en iyi şekilde kavratması gerekir. Genç nesiller atalarının fetih politikalarını, bilim dünyasında yapmış oldukları icatları çok iyi öğrenebilmeli ve geleceğini bu doğrultuda şekillendirebilmelidir. Bilim Tarihine isimlerini altın harflerle kazıtan, Avrupa'nın Karanlık Ortaçağında Türk ve Müslüman coğrafyasını aydınlatan, ışık tutan, Aydınlık Çağı yaşatan Türk-İslam Bilginleri, genç bireylerin ufuklarını açmak için en iyi örneklerdir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programları incelendiğinde 2005 yılında geliştirilen programda Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında yer alan 7.4.3. *Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.* kazanımı 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında aynı öğrenme alanında 7.4.2. *Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır.* şeklinde değiştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı okullarda okutulan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında hangi Türk İslam bilgininin hangi özelliği ile verildiğinin saptanmasıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Belgesel tarama veya belgesel gözlem veya doküman metodu veya kitaplık araştırılması olarak da tanımlanabilir. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplama yöntemidir. Taranan şeyler; geçmişteki olguların hemen iz bıraktığı resim,

film, plak, ses ve resim kayıtlı bantlar, araç-gereç, bina heykel gibi kalıntılar, olgular hakkında sonradan yazılmış veya çizilmiş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resmi ve özel yazılar, istatistikler, tutanak, anı, yaşam öyküsü, belgeler ve kalıntılardır (Karasar, 2000).

Belgesel tarama iki farklı amaçla yapılabilir. İlki genel taramadır ve hemen hemen her araştırmada izlenen literatür taraması olarak bilinen taramadır. İkincisi ise içerik çözümlemesidir. İçerik çözümlemesi, belli bir metnin, kitabın, belgenin, belli özelliklerini sayısallaştırarak belirleme amacı ile yapılan taramadır.

Bu çalışmanın amacına uygun olarak içerik analizi türlerinden kavramsal analiz türü kullanılmıştır. Kavramsal analiz türü, araştırılan kavramın metinde bulunma sıklığını ve metnin verdiği mesajda araştırılan kavramın önemini ortaya çıkarmayı hedefler (Busch vd., 2012) (Akt. İdin ve Yalaki, 2016).

Araştırmanın Veri Kaynakları ve Çalışma Grubu

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Türk-İslam bilginlerinin ne oranda ve hangi özellikleriyle verildiğinin saptanması amacıyla yapılan araştırmanın veri kaynaklarını Türkiye’de 2014-2015 eğitim öğretim yılında kullanılan Evren Yayıncılığa ait İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 ders kitabı (Kitap1), 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ada Yayıncılığa ait İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 ders kitabı (Kitap2), 2017-2018 eğitim öğretim yılına ait MEB Yayıncılığa ait İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 ders kitabı (Kitap3) ve 2018-2019 eğitim öğretim yılında MEB Yayıncılığa ait Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 7 ders kitabı (Kitap4) oluşturmaktadır.

Çalışmada veri kaynakları, araştırmacı tarafından doküman incelemesi yoluyla incelenmiş ve veriler toplanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada araştırmacı çalışma grubunun tek üyesidir.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacına ulaşabilmek için incelenen veri kaynaklarından elde edilen bulgulara yer verilecektir.

Tablo 1. Kitap1’in İçinde Yer Verilen Türk-İslam Bilginleri ve Yaptıkları Çalışmalar

Türk-İslam Bilgini	Yaptığı Çalışmalar
İbni Batuta (1303-1368)	İlk kıta seyahatnamesini yazan âlim.
Ammar (16. yy)	İlk göz ameliyatı yapan âlim.
İbnünnefis (1210-1288)	Küçük kan dolaşımını bulan âlim.
Battani (859-929)	Trigonometriyi ilk bulan âlim.
Hazini (6-7. yy)	Maddelerin öz kütlesini ilk hesaplayan âlim.
II. Mehmed (1432-1481)	Havan topunu ilk bulan âlim.
Mürsiyeli İbrahim (15. yy)	İlk Dünya haritasını çizen âlim.
İbni Fazıl (739-805)	İlk kâğıt fabrikasını kuran âlim.
Akşemseddin (1389-1464)	Mikrobu ilk tanımlayan âlim.

Ali Bin Abbas (?-994)	İlk kanser ameliyatını yapan âlim.
Harizmi (780-850)	Sıfırı ilk kullanan âlim.
Gıyaseddin Cemşid (?-1429)	Ondalık kesri ilk bulan âlim.
İbni Yunus (950-1009)	Sarkaçlı saati ilk yapan âlim.
Cabir Bin Hayyan (721-805)	Atomun parçalanabileceğini ilk bulan âlim. Modern kimyanın babası.
Razi (865-925)	Yerçekimini Newton'dan önce keşfeden bilim insanı. Kızamık ve çiçek hastalığını keşfeden âlim.
El Biruni (973-1051)	Newton ve Piscard'dan 700 yıl önce ekvatorun uzunluğunu buldu. Kıbleyi tam olarak ölçebilen matematik hesaplaması yaptı. Yer ölçüsü bilgisinin temellerini attı. Ay'ın, Güneş'in ve Dünya'nın hareketleriyle ilgili geçerliliği günümüze kadar ulaşmış bilgiler elde etti.
İbni Sina (980-1037)	Hekim ve aynı zamanda filozof olarak bilinir. El-Kanun Fi't-Tıb adlı eseri 700 yıl boyunca Avrupa'da tıp fakültelerinde okutuldu. Fizik, astronomi ve felsefe ile alakalı yaklaşık 150 eseri mevcuttur.
Uluğ Bey (1394-1449)	Astronomi alanında ün yapmış çalışmaları mevcuttur. 1018 yıldızın parlaklık, ad ve konumlarını bildiren katalog yayımlamıştır.
Ömer Hayyam (1048-1131)	Celali Takvimini oluşturdu. Cebir Risalesi en önemli eseridir. Binom açılımını bulmuştur. Bilinmeyeni ifade eden X'in fikir babasıdır. Felsefe, edebiyat, matematik ve astronomi alanlarında çalışmaları vardır.

Tablo 1 incelendiğinde Kitap1'in içerisinde Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı için hazırlanan *Zaman İçinde Bilim* ünitesi içinde 19 Türk-İslam bilginine yer verildiği görülmektedir. Kitap1 içinde bir tablo hazırlanmış ve 15 Türk-İslam bilgini birer cümlelik anlatımlarla bu tablo içinde verilmiştir. Kitap1'de ayrıca Uluğ Bey'in, Nasirüddin Tusi'nin, Ömer Hayyam'ın, Cabir Bin Hayyan'ın, El Biruni'nin ve İbni Sina'nın görsellerine yer verilmiştir.

Kitap1 içinde yer alan Türk-İslam bilginlerinden sadece Uluğ Bey, İbni Sina, El Biruni, Cabir Bin Hayyan ve Ömer Hayyam'la ilgili ayrıntılı bilgi sunulmuştur.

Tablo 2. Kitap2'nin İçinde Yer Verilen Türk-İslam Bilginleri ve Yaptıkları Çalışmalar

Türk-İslam Bilgini	Yaptığı Çalışmalar
Uluğ Bey (1395-1449)	Devrin en büyük rasathanesini inşa ettirmiştir. Gökyüzünün bir haritasını yapmıştır. Sarayını bilimsel tartışmalar yapılan bir ilim merkezi haline getirdi. Devrin ünlü bilim insanlarıyla eserler hazırladı.
Ali Kuşçu (1403-1474)	Astronomi ve matematik bilginidir.
Takiyüddin El Rasid (1521-1585)	Matematik, astronomi optik ve tıp alanlarında araştırmalar yapmıştır. Trigonometri alanında önemli çalışmalar yapmıştır. Kavramların tanımlarını yapmış ve cetvellerini hazırlamıştır. Güneş saati, mekanik saat, göllerden, ırmaklardan ve kuyulardan su

Harezmi (780-850)	çıkarmak için çeşitli aletler yapmıştır. Matematik alanında eser yazan ilk Müslüman Türk bilginidir. Astronomi, tarih ve coğrafya alanlarında eserleri vardır. 70 bilim insanı ile çalışarak 830 yılında bir dünya haritası çizmiştir.
İbn-i Sina (980-1037)	18 yaşında doktor unvanını almıştır. Felsefe, matematik, astronomi, fizik, kimya, müzik ve tıp alanlarında çalışmalar yapmıştır. El-Kanun fi't-Tıb (Tıp), Kitabu's-Şifa (Felsefe) ve Kitabu'n-Nefs (Psikoloji) önemli kitaplarıdır.
Mazhar Osman Usman (1884-1951)	Akıl ve ruh sağlığı alanında önemli çalışmalar yapmıştır. Türkiye Yeşilay Derneği kurucusudur.

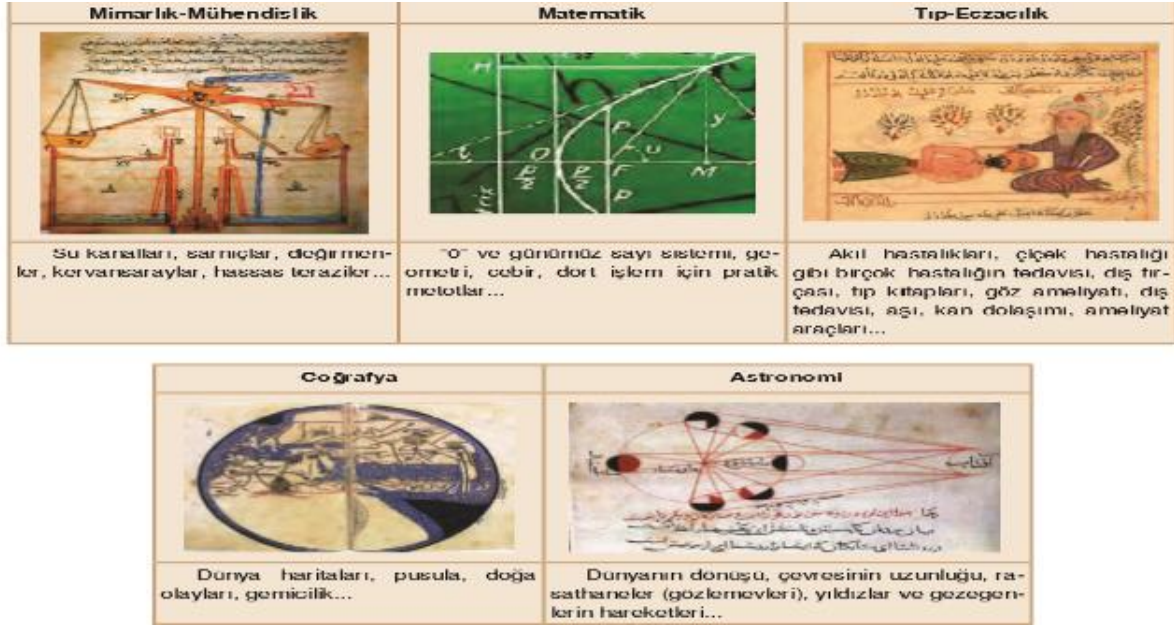
Kitap2'de yer verilen Türk-İslam bilginleri ve yaptıkları çalışmalar Tablo 2'de verilmiştir. İncelenen ders kitabında *Zaman İçinde Bilim* ünitesinde sadece altı Türk-İslam bilgininin çalışma alanları ve geliştirdikleri ürünler ile ilgili bilgi verildiği görülmektedir. Görselleri ile birlikte verilen Türk-İslam bilginlerinin yaşadıkları dönem özellikleri ve imza attıkları bilimsel gelişmeler tüm ayrıntılarıyla öğrenciye sunulmuştur.

Tablo 3. Kitap3'ün İçinde Yer Verilen Türk-İslam Bilginleri ve Yaptıkları Çalışmalar

Türk-İslam Bilgini	Yaptığı Çalışmalar
Harezmi (?-850)	Hint rakamlarını ve sıfırı tanıttı ve sayesinde onlu sayı sistemi ortaya çıktı. Coğrafya, astronomi ve özellikle matematik alanında önemli çalışmalar yaptılar.
Biruni (973-1048)	17 yaşındayken Güneş'i gözlemlemek için bir alet yaptı. Dünya'nın döndüğünü ve yerçekimini keşfetti. Dünya'nın çevresini hesapladı. Sadece astronomi değil coğrafya, matematik, optik, tıp, eczacılık alanlarında çok sayıda eser bıraktı.
İbni Sina (980-1037)	Avicenna adıyla tanınır. <i>El Kanun fi't Tıb</i> isimli eseri Avrupa'da 17. yy kadar tıp eğitiminde kullanıldı. <i>Şifa</i> isimli eseri felsefe, matematik ve fizik alanlarında hazırlanmış bir ansiklopedidir.
Uluğ Bey (1394-1449)	Semerkant'ta bir gözlemevi ve medrese yaptırdı. Güneş, ay ve gezegenlerin konumları, yıl uzunluğunun tespiti çalışmalarını yaptı.
Ali Kuşçu (?-1474)	Astronomi ve matematik alanlarında çalışmalar yaptı. Gök cisimlerinin Dünya'ya uzaklığını hesapladı. Ay'ın haritasını çıkardı. Bu çalışmasından kaynaklı Ay'da bir bölgeye ismi verildi.
Piri Reis (1465-1553)	16. yy 'da Amerika kıtasını da içine alan bir dünya haritası çizdi. Akdeniz çevresindeki kara ve limanları tanıtan <i>Kitabı Bahriye</i> eserini yazdı.
Taküyyiddin (1521-?)	İstanbul'da bir gözlemevi kurulmasına öncülük etti. Yeni aletler kullanarak Güneş ve Ay tutulmalarını gözlemledi.

Kitap3'ün içinde yer verilen Türk-İslam bilginleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Ders kitabında yedi Türk-İslam bilgini görselleriyle birlikte tanıtılmaya çalışılmıştır. Bunların yanı sıra beş farklı bilim dalı ile ilgili görseller konulmuş ve Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmaları sonucu ortaya çıkan

bilimsel gelişmeler küçük bilgi kutularında tanıtılmıştır. Tanıtılan bilim dalları ve üretilen gelişmeler şu şekilde verilmiştir:

Şekil 1. Kitap3'ün içinde yer alan Türk-İslam bilginlerinin çalışmaları sonucu ortaya çıkan gelişmeler

Şekil 1'de görüldüğü üzere Türk-İslam bilginlerinin Mimarlık-Mühendislik, Matematik, Tıp-Eczacılık, Coğrafya ve Astronomi alanında yaptıkları gelişmeler özet halinde Kitap3'te verilmiştir.

Tablo 4. Kitap4'ün İçinde Yer Verilen Türk-İslam Bilginleri ve Yaptıkları Çalışmalar

Türk-İslam Bilgini	Yaptığı Çalışmalar
Harezmi (780-850) <i>Bize Sıfırı Tanıtan İnsan</i>	Matematik, coğrafya ve astronomi bilginidir. Cebir alanında yaptığı çalışmalarla ün yapmıştır. 0 rakamını bulmuş ve X simgesini kazandırmıştır. Cebir kitabı Avrupa'da 600 yıl boyunca temel eser olarak kullanılmıştır. Astronomi alanında ilk defa kitap yazmış ve Güneş'in, Ay'ın ve o devirde bilinen beş gezegenin hareketleri ile ilgili bilgi vermiştir. Meridyen dairesinin 1 derecelik açısını hatasız olarak hesaplamıştır.
Ali Kuşçu (1403-1474) <i>Osmanlı'ya Astronomi ve Matematiği Sevdiren İnsan</i>	Güneş saati yapmıştır. İstanbul'un enlem ve boylam derecesini belirlemiştir. Ay'ın şekillerini anlattığı kitabı <i>bir hükümdarı yerinden kaldıran kitap</i> unvanını almıştır.
Kâtip Çelebi (1609-1657) <i>Hayatını Kitaplara Adayan Bilim İnsanı</i>	Hayatının büyük bölümünü ilmi çalışmalara ayırmış ve döneminde yazılan kitapların hemen hemen hepsini okumuştur. Ona göre en büyük savaş kılıç ile değil, ilim tahsil ederek cahilliğe karşı yapılan savaştır. <i>Cihannüma</i> isimindeki ilk Türkçe coğrafya kitabını yazmıştır.
İbn Sina (980-1037) <i>Tıbbın Üstadı</i>	Tıp bilimcisi ve filozoftur. 16 yaşında iken birçok doktor onun bilgisinden faydalanmıştır. Canlı mikroplardan bahsetmiştir. <i>Tıbbın Kanunu</i> kitabı Avrupa'da tıp alanında başvuru kitabı olarak kullanılmıştır.

	Felsefe, astronomi, matematik, fizik ve kimya alanlarında çalışmalar yapmıştır.
Hazini (?-1155)	Kimya, fizik ve astronomi bilimlerinde çalışmalar yaptı. Newton'dan 500 yıl önce yer çekiminin olduğunu söyledi.
<i>Hassas Terazilerin Mucidi</i>	Roger Bacon'dan 100 yıl önce Dünya'nın merkezine doğru yaklaştıkça suyun yoğunlaştığı fikrini ortaya attı. İcat ettiği hassas terazi sayesinde metallerin ve taşların saf olup olmadıkları ve metallerin özgül ağırlıkları tespit edebilmiştir.
Cezeri (1136-1206)	Mekanik mühendisliği konusunda çalışmalar yapmıştır. İlk robotu yapıp çalıştırdığı kabul edilmektedir.
<i>13. Yüzyılın Mekanik Dehası</i>	Değirmen sisteminin kurucusudur. Su ile çalışan flüt icat etmiştir. Diyarbakır Ulu Cami'nin ünlü güneş saati en önemli eserlerindedir.
Farabi (870-950)	İnsanlık tarihinin en büyük filozoflarından biri kabul edilmiştir. <i>Birinci öğretici</i> olarak kabul edilen Aristo'dan sonra <i>İkinci öğretici</i> unvanını almıştır.
<i>Ünlü Filozof ve Öğretmen</i>	Müzik ile ilgilenmiş ve seslerin matematiksel ölçümünü yapmıştır. Kemanın atası olarak bilinen <i>Rebab</i> isimli müzik aletinin mucididir.
Piri Reis (1470-1553)	Ünlü Türk denizcisi, haritacısı ve coğrafyasıdır. Ceylan derisi üzerine çizdiği Dünya haritası günümüz haritalarına çok yakındır.
<i>Haritası ile Meşhur Denizci</i>	
İbn Haldun (1332-1406)	Mukaddime en önemli eseridir. Hukuk, matematik, edebiyat, mantık, tefsir, hadis ve gramer dallarında öğrenim görmüştür.
<i>Fikirleriyle Sosyal Bilimlerin Öncüsü</i>	Sosyoloji ve tarih felsefesinin kurucusu olarak kabul edilir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere Kitap4'te dokuz Türk-İslam bilginine görselleriyle birlikte yer verilmiştir. Her bir bilgin için özel bölüm ayrılmış, başlık kısmında bilginin isminin altına O'nu en iyi ifade tanımlayabilecek bir sıfat eklenmiştir. Örneğin; Piri Reis için *Haritası ile Meşhur Denizci* sıfatı yazılmıştır. Ayrıca yine her Türk-İslam bilginin için verilen bilginin altına *Biliyor musunuz?* bilgi kutucuğu eklenmiştir. Bu kutucuklarda bilgin ile ilgili ilginç bir anlatı mevcuttur. Örneğin Farabi için hazırlanan *Biliyor musunuz?* kutucuğunda *İyi bir müzisyen olan Farabi başta ud ve kanun olmak üzere bazı müzik aletlerini çalıyordu. Ud çalmada o kadar kabiliyetliydi ki bir gün ud çaldığı bir mekânda insanları önce ağlatmış sonra güldürmüş ve en son hepsini uyutarak çıkıp gitmiştir.* şeklinde bir bilgi yazılıdır.

Aşağıda incelenen tüm ders kitaplarında hangi Türk-İslam bilginine yer verildiği tablolaştırılmıştır:

Tablo 5. İncelenen Ders Kitaplarındaki Türk-İslam Bilginleri

Türk-İslam Bilgini	Kitap1	Kitap2	Kitap3	Kitap4
Harizmi (780-850)	√	√	√	√
İbni Sina (980-1037)	√	√	√	√
Ali Kuşçu (1403-1474)		√	√	√
Uluğ Bey (1394-1449)	√	√	√	

El Biruni (973-1051)	√		√	
Hazini (6-7. yy)	√			√
Takiyüddin El Rasid (1521-1585)		√	√	
Piri Reis (1465-1553)			√	√
Ömer Hayyam (1048-1131)	√			
İbni Batuta (1303-1368)	√			
Ammar (16. yy)	√			
İbnünnefis (1210-1288)	√			
Battani (859-929)	√			
II. Mehmed (1432-1481)	√			
Mürsiyeli İbrahim (15. yy)	√			
İbni Fazıl (739-805)	√			
Akşemseddin (1389-1464)	√			
Ali Bin Abbas (?-994)	√			
Gıyaseddin Cemşid (?-1429)	√			
İbni Yunus (950-1009)	√			
Cabir Bin Hayyan (721-805)	√			
Razi (865-925)	√			
Mazhar Osman Usman (1884-1951)		√		
Katip Çelebi (1609-1657)				√
Cezeri (1136-1206)				√
Farabi (870-950)				√
İbn Haldun (1332-1406)				√

Tablo 5'te görüldüğü üzere incelenen ders kitapları arasında en çok Türk-İslam bilginine yer veren kitap 19 Türk-İslam bilgini ile kitap1'dir. Bu sıralamayı 9 Türk-İslam bilginine yer veren Kitap4, 7 Türk-İslam bilginine yer veren Kitap3 ve son sırada 6 Türk-İslam bilginine yer veren Kitap2 vardır.

Harizmi ve İbni Sina'ya incelenen tüm ders kitaplarında yer verilmiştir. Ali Kuşçu ve Uluğ Bey'de incelenen ders kitaplarından üç tanesinde yer almıştır. El Biruni, Hazini, Takiyüddin El Rasid ve Piri Reis ise iki ders kitabında bahsedilen Türk-İslam bilgileridir. Tablo 5'te verilen Türk-İslam bilginlerinden 19 tanesi çoğunluğu Kitap1'de olmak üzere tek kitapta yer bulmuşlardır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında (MEB, 2005; MEB, 2018) yer alan *Bilim, Teknoloji ve Toplum* öğrenme alanında yer alan *Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir/tartışır*. kazanımına yönelik Sosyal bilgiler 7. sınıf ders kitaplarında yer alan Türk-İslam bilginlerinin hangilerinin verildiğini ve verilme şekillerini saptamayı amaçlayan bu çalışmada 4 farklı Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitabı incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen ders kitapları içinde en çok Türk-İslam bilginine yer veren kitap Kitap1'dir. Kitap1'de toplam 19 Türk-İslam bilginine yer verilmiştir. Ancak keşifleri/buluşları Dünya literatürüne girmiş Ali Kuşçu'ya, Takiyüddin El Rasid'e, Piri Reis'e ve daha birçok Türk ve Müslüman bilgine ders kitabında rastlanmamaktadır. Ayrıca yazdığı *Cebir* kitabı Avrupa'da 600 yıl okutulan, astronomi alanında ilk defa kitap yazan, Güneş'in, Ay'ın ve o dönemde bilinen beş gezegenin hareketleri ile ilgili bilgi veren Harezmi'den sadece *Sıfırı ilk kullanan âlim* olarak bahsedilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda bahsi geçen kazanıma yönelik belli bir tarih aralığında veya belirli devletlerde yetişen bilginler kısıtlaması olmaması ders kitabı yazarlarının Türk-İslam bilginlerini seçerken belirli bir kıstasa göre değil de kendi tercihleri sonucu Türk-İslam bilgini seçmelerine sebep olmuştur. Hal böyle olunca incelenen her ders kitabında az sayıda Türk-İslam bilginine farklı bilgi düzeylerinde rastlanmıştır. Bu durum Topçu ve Karatekin'in (2017) çalışmasını destekler niteliktedir.

İncelenen ders kitaplarının hepsinde Harizmi'ye ve İbni Sina'ya yer verilmiştir. İbni Sina'nın tıp alanında erken yaşta kazandığı ün ve ortaya koyduğu eserler bütün detaylarıyla verilmiştir. Bunun yanı sıra Ali Kuşçu ve Uluğ Bey'e de ders kitaplarının üç tanesinde yer verilmiştir. Astronomi ve matematik bilgini Ali Kuşçu'dan bahsederken daha çok Kuşçu adını alma nedeninden, Akkoyunlu Hükümdarı uzun Hasan ile Fatih Sultan Mehmed ile olan iletişiminden bahsedilmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen ders kitapları içerisinde Kitap2, Kitap3 ve Kitap4 2018-2019 eğitim-öğretim yılı için geçerliliğini sürdüren ders kitaplarıdır. Bilindiği üzere ders kitapları devlet tekelinde öğrencilere dağıtıldığı için ulaşılabilirliği ve kullanılabilirliği en kolay eğitim materyalleridir. Ders kitaplarında yer alan bilgilerin eksiksiz ve doğru olması gereklidir. Özellikle geçmişten getirdiği kültürel öğeleri öğrenip, geleceğini yönlendirmede doğru kararlar verebilen, üretken, vatansever, insan sever etkili yurttaş yetiştirmeyi hedefleyen Sosyal Bilgiler dersine ait bir kitabın bu özellikleri en üst düzeyde taşınması gerekir.

İlk emri *Oku* olan bir dinin inananları olan 3 kıtaya hükmedebilmiş bir ırkın nesli elbette ki dünyada ilmin öncüleri konumunda olmalıydılar. İslam'da imandan sonra ilim geldiği Peygamber Efendimizin: "Ben gecesini ve gündüzünü aydınlık olan mutluluk dolu bir din ile geldim. İlerlemek için meşru olan her şeyi yapın." şeklinde buyurmuştur. Genç yaşta çağ kapatıp çağ açan, gemileri karadan yürütmeyi akıl eden Fatih Sultan Mehmed Han, İstanbul'a girdiğinde kendisine çiçek vermek isteyenleri hocası Ak Şemsettin'e yönlendirerek, Molla Gürani'yi her görüşünde elini öperek âlimlere verdiği önemi belli etmiştir.

Türk ve Müslüman bir ırkın torunlarının erişebileceği eğitim materyallerinde ne yazık ki kendi tarihlerinde yer alan dev âlimlere yeterince yer verilmiyor. İlk defa Güneş sisteminin varlığını ortaya koyan İbn Heysem, günümüz cerrahisinin babası El-Zehvari, ilk katarakt ameliyatı yapan Ammar,

med-cezir olayını ilk keşfeden Ebu Maşer, besin zincirini örneklendiren ve doğal çevrenin hayvan psikolojisine etkisi araştıran çevresel determinizmin lideri El-Cahiz, ilk kâğıt fabrikasını kuran İbni Fazıl, sarkacı bulan astronom İbni Yunus, sistem mühendisliğinin öncüsü Ahmed Bin Musa, böbrek taşı tanısı koyup ilk böbrek ameliyatı yapan Zehvari, seviyesine bugün dahi ulaşamayan Mimar Sinan, eczacı ve botanikçi İbn Baytar, verem mikrobu ilk keşfeden Kambur Vesim, yaptığı cihazla uçmayı ilk defa başarabilen İbn Firnas, genelleştirilmiş izafiyet teorisini ortaya atan Kurşunoğlu Behram, ilk insanlı roket ve paraşütün mucidi Lagari Hasan Çelebi, ilk denizaltının mucidi Mimarbaşı İbrahim Efendi gibi daha birçok bilgine der kitaplarında yer verilmemesi, genç kuşakların geleceği şekillendirebilmeleri adına büyük bir kayıptır.

Ülkemiz çocukları, teknoloji çağına ayak uydurabilmek ve muhasır medeniyet seviyesine ulaşabilmek adına, Türk-İslam bilginleri ile övünmeli, onları araştırmalı ve kendileri ve ülkeleri için çalışmalıdırlar. Mehmet Akif ERSOY Safahat isimli eserinin altıncı kitabı Asım'da eğitim sistemimizin özetini şu şekilde veriyor:

“Bir alay mekteb-i âli denilen yerler var;
Sorunuz bunlara millet ne verir? Milyonlar.
Şu ne? Mülkiyye. Bu? Tıbbiyye. Bu? Bahriyye. O ne?
O mu? Baytar. Bu? Zirâ’at. Şu? Mühendishane.
Çok güzel, hiçbiri hakkında sözüm yok; yalnız,
Ne yetiştirdi ki şunlar acaba? Anlatınız!
İşimiz düştü mü tersâneye, yâhud denize,
Mutlaka, âdetimizdir, koşarız İngiliz’e,
Bir yıkık köprü için Belçika’dan kalfa gelir;
Hekimin hâzıkı bilmem nereden celbedilir.”

Büyük şairin dediği üzere Batılıların yaptığı her şey doğrudur mantığından kurtulup, öğretmenlerin öğrencilerin kendi öz kültürlerine, atalarının icat ettiği gelişmelere yönelip kendi gelecekleri ile doğru kararlar alıp, ülkelerini muhasır medeniyet seviyesine çıkartabilecek çalışmalar yapmalarını teşvik etmeleri, bu doğrultuda hazırlanan eğitim materyallerinin Türk ve İslam bilginlerine yeterince yer verip onları tanıtmaları önerilir.

KAYNAKÇA

- Acar, A. (2018). Kameri Ayların Tespitinde Hesap Metodunun Meşruiyeti ve Uluğbey Takvimi, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 31, 443-467.
- Altun, A. (2017). Orta Çağ'da (476-1453) Türk ve İslam Dünyasında Bilim. Bahri Ata (Ed.), *Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme* içinde (s.129-190). Ankara: Pegem Akademi.

- Başkan Takaoğlu, Z. (2018). Lise Öğrencilerinin Bilim Tarihi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri, *Mavi Atlas*, 6(1), 349-370.
- Busch, C., De Maret, P. S., Flynn, T., Kellum, R. Le, S., Meyers, B., saunders, M., White, R., and Palmquist, M. (2012). *Content Analysis*. Writing@CSU, Colorado Satte University.
- Çatak, M. (2015). “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitim Programlarının İncelenmesi”. *EKEV Akademi Dergisi*, 19(62), 69-94.
- Elmas, A. ve Yılmaz, H. (2018). İstanbul’un İlk Belediye Başkanı Hızır Bey Çelebi, *Social Sciences Studies Journal*, 4(14), 569-576.
- İdin, Ş. ve Yalaki, Y. (2016). “Türkiye’deki Ortaokul Fen Bilimleri Ders Kitaplarında Yer Verilen Türk-İslam Bilim İnsanlarının İncelenmesi”. *Yaşadıkça Eğitim*, 30(2), 37-52.
- İmamoğlu, H. V. ve Çeken, R. (2011). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Bilim Tarihi Açısından Fen Ve Teknoloji Dersi İle İlişkilendirilmesi Üzerine Disiplinlerarası Bir Bakış”, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 71-87.
- Kar, A. (2018). Megara Rasadhanesi’nde Gökbilim Çalışmaları: Zic-i İlhani, *Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü Araştırma Dergisi*, 2(3), 93-103.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kesici, S. ve Yıldız, Ö. (2014). Zaman İçinde Türk İslam Bilginleri, *Journal of Inquiry Based Activities*, 4(1), 27-44.
- Kitap1, (2014). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı*. Evren Yayıncılık ve Basım Sa. Tic. A.Ş., Ankara.
- Kitap2, (2017). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı*. ADA Matbaacılık Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti, Ankara.
- Kitap3, (2017). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kitap4, (2018). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Koçoğlu, E. (2013). “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Okul Yöneticilerinde Olması Gereken Demokratik Tutum ve Davranışlara İlişkin Görüşleri”, *Turkish Studies*, 8(6), 413-430.
- Köroğlu, C. Z. ve Köroğlu, M. A. (2016). “Bilim Kavramının Gelişimi ve Günümüz Sosyal Bilimleri Üzerine”. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 1-15.
- Laçın Şimşek, C. ve Şimşek, A. (2010). “Türkiye’de Bilim Tarihi Öğretimi ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yeterlilikleri”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 169-198.
- Laçın Şimşek, C. (2011). “Fen ve teknoloji Dersi Öğretim Programı ve Kitaplarında Türk-İslam Bilginlerine Yer Verilme Durumu”, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, , 8(4), 154-168.
- MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB, (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık:Ankara.

Yıldırım, S. ve Kılıç, Ü. (2018). Klasik dönem Osmanlı Devleti'nde Eğitim ve Öğretim, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 603-627.

Topçu, E. ve Karatekin, K. (2017). “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Bilim Adamları”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2127-2152.

EXTENDED ABSTRACT

While Medieval History was a dark period for Europeans, the opposite situation existed in the Turkish and Islamic world. Many scientists were raised in the Middle Ages, which was the Golden Age for the Turkish-Islamic world. Abdulhamid Ibn Turk, Harezmi, Farabi, Ibn-i Sina (i.e. Avicenna), Al-Biruni, Al-Razi, Ulug Bey, Ibn Rust, Imam Ghazali, and Omar Hayyam were among the first explorers who cast light on the future. Some of the previously conducted studies indicated that the course books that are used in our country are unfortunately not adequate in introducing the Turkish-Islamic scholars.

In 2005, in line with the modern education theories, the importance of history of science education was realized; and this issue was included in the curriculum of social sciences lessons as well as in physical sciences curriculum together with the improvement efforts of the curricula.

Social Sciences is a primary education lesson, *which integrates social sciences for the purpose of improving human relations and citizenship competencies of students and raising effective and productive individuals*. When Social Sciences education ends, it is expected that individuals become an active member of the society to which they are members by learning the culture, values and norms of it. This situation happens when the individual knows his own history and the characteristics of the geography in which s/he lives.

Since course books are distributed to students with state monopoly in recent years as free of charge, they are the educational materials that have the most convenient accessibility and usability. It is a must that the information that is included in the course books are full and accurate. Particularly the course book of the Social Sciences lesson, which aims to raise productive, patriotic, human-loving, efficient citizens who are capable of learning the cultural elements they inherit from their past, and make the right decision to guide their future, must carry these features at the top level.

Since social sciences lessons aim to raise efficient citizens by integrating the past and the present, it is necessary that it introduces the characters, events, inventions, and scholars that cast light to the world, and who are prominent in the history of Turks and Muslims, to students to understand them.

Young generations must be enabled to learn the conquest policies of their ancestors, the inventions they made in the science world very well, and to shape their future in line with these. The Turkish-Islamic scholars, who carved their names in science history with golden letters, who enlightened the Turkish and Muslim geographical area in the European Dark Middle Ages, and made this area live Enlightened Ages, are the best examples that will open the frontiers of young individuals. When the Social Studies Curriculum is analyzed, it is seen that the acquisition “7.4.3. *Students can assess the contributions of the scholars, who were raised in Turkish and Islamic states, to the scientific*

development processes”, which was mentioned in the curriculum that was developed in 2005, and which was included in the field of Science, Technology and Society learning, was amended as “*Students can discuss the contributions of the scholars, who were raised in Turkish and Islamic states, to the scientific development processes*” in the same learning field in the 2018 Social Sciences Curriculum.

The aim of this study is to determine which Turkish-Islamic scholars, who are included in Social Sciences course books that are used at schools, with which characteristics. To achieve this purpose, the Document Review Method was employed. The course books that are approved by the MoNE and that are used in education at schools at 7th Grade Social Sciences classes published by four different publishing houses constituted the book sampling of the present study.

The fact that there were no limitations set by the ministry for choosing the scholars in a certain period of time or in certain states for the acquisition that is mentioned in the Social Sciences Lesson Curriculum has caused that the authors of the course books chose the Turkish-Islamic scholars with their own preferences rather than by employing certain criteria when they chose these scholars. In this context, a small number of Turkish-Islamic scholars were detected at different knowledge levels in every course book that was analyzed in the context of the present study.

In the course books that were examined in the context of the present study, it was determined that there are 19 Turkish-Islamic scholars in Book 1; 6 Turkish-Islamic scholars in Book2; 7 Turkish-Islamic scholars in Book 3; and 6 Turkish-Islamic scholars in Book 4.

All of the course books that were examined in the context of the study included Harizmi and Avicenna. The reputation of Avicenna, which he acquired at an early age in the field of medicine, and his works were given in detail. In addition to these, Ali Kuscı and Ulug Bey were included in three of the course books. When the books mentioned Ali Kuscı, who was a scholar at astronomy and mathematics, his communication with Tall Hasan, the Sultan of Akkoyunlu, and Fatih Sultan Mehmed, the Conqueror, was also mentioned.

Unfortunately, it is one of the conclusions obtained in the present study that the magnificent scholars, who lived in the history, are not included at an adequate level in educational materials, which may be accessed by the descendants of the Turkish and Muslim race. Ibn Heysem, who, for the first time, revealed the existence of the solar system; Al-Zahvari, the father of the surgery at our present time; Ammar, who performed the first cataract surgery; Abu Masher, who discovered the tides for the first time; Al-Cahiz, who exemplified the food-chain and investigated the effect of the natural environment on animal psychology, the leader of environmental determinism; Ibn Fazıl who founded the first paper factory; Ibn Yunus, the astronomer, who found the pendulum; Ahmed Bin Musa, the pioneer of system engineering; Zahwari, who made the first kidney diagnosis and performed the first

kidney surgery; Mimar Sinan, the architect whose level of magnificence has not been achieved even in our modern age; pharmacist and botanist Ibn Baytar; Kambur Vesim, who first discovered the tuberculosis virus; Ibn Firnas, who succeeded in flying with the device he made; Kursunoglu Behram, who introduced the generalized relativity theory; Lagari Hasan Celebi, who was the inventor of the first rocket with human, and the parachute; the Senior Architect Mimarbası Ibrahim Efendi, who was the inventor of the first submarine, and many other scholars not being included in the course books is a great loss in the name of the younger generations in shaping the future.

It is recommended that teachers are encouraged to guide their students to their own culture and to the inventions their own ancestors invented, and to make right decisions about their own future to conduct studies that will bring their country to the modern civilization level; and the educational materials that are prepared in line with these highlights include and introduce the Turkish and Islamic scholars at an adequate level.